

YENİ TÜRK EDEBİYATI ARAŞTIRMALARI

Modern Turkish Literature Researches

Ocak-Haziran 2018/10:19 (185-198)

Makalenin Geliş Tarihi: 09.04.2018

Makalenin Kabul Tarihi: 27.04.2018

REŞAT NURİ GÜNTEKİN'İN TİYATROCULUĞU ÜZERİNE BİR BİBLİYOGRAFYA DENEMESİ¹

Demet SUSTAM²

ORCID: 0000-0002-8678-3987

ÖZ

Reşat Nuri Güntekin, Türk tiyatrosuna telif, tercüme ve adapte piyesleri, makale ve eleştiri yazıları ile katkıda bulunmuştur. Sayısı yirmi dördü bulan telif piyesleri, Darülbedayinin sahnelenecek nitelikte telif piyes bulamadığı yıllarda yazılmış olması dolayısıyla önemlidir. Yazar, edebî hayatı süresince tiyatroya ayrı bir önem atfetmiş, çocukluk hayali ve tutkusu olan bu türe olan bağlılığını ömrü boyunca sürdürmüştür. Ancak, günümüzde daha çok romancı olarak anılan Güntekin'in bu yönü üzerinde yapılan araştırmaların sayısı oldukça sınırlıdır.

Bu çalışma, Reşat Nuri'nin piyesleri hakkında yapılacak araştırmalara kolaylık sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Yazarın piyesleri ve tiyatroculuğu ile ilgili her türlü araştırma ve eleştiri yazısının tam listesi verilmeye çalışılmış olmakla birlikte ikinci derecede önem arz eden biyografiler ve tiyatro tarihleri, çalışmanın dışında bırakılmıştır. Daha çok erişimi zor, kütüphane arşivlerinde kalmış gazete ve dergi yazıları ile "Reşat Nuri Güntekin'in tiyatroculuğu" konusuyla doğrudan bağlantılı araştırmalar bibliyografyaya dahil edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Reşat Nuri Güntekin, Türk edebiyatı, Türk tiyatrosu, bibliyografya.

A BIBLIOGRAPHY TRYING ON RESAT NURI GUNTEKIN'S DRAMATICS

ABSTRACT

Resat Nuri Guntekin has contributed to Turkish theatre with his copyrighted, translated and adapted plays along with his essays and critic reviews. His copyrighted plays are numbered twenty-four are important due to during that time when Darulbedayi couldn't find the

¹ Bu makalenin "1.Reşat Nuri Güntekin'in Piyeslerinin Tam Listesini Veren Eserlere Mukayeseli Bir Yaklaşım" ve "2.Reşat Nuri Güntekin'in Telif Piyeslerinin Tam Listesi" başlıklı bölümleri, *Reşat Nuri Güntekin'in Piyeslerinde Sosyal Eleştiri* başlıklı yüksek lisans tezinden geliştirilerek oluşturulmuştur.

² Araş. Gör., Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
eposta: demetsustam@akdeniz.edu.tr

copyrighted plays to be staged. The writer has attributed a special importance to theatre throughout his literary life and maintained his commitment to this genre which was childhood dream and passion. However, the number of researches on this aspect of Guntekin, nowadays mostly known as a novelist, is rather limited.

This article has been prepared for provide convenience to researches about Resat Nuri's plays. A complete list of all the researches and criticisms on the author's plays and dramatics has been tried to be given; But, biographies and theatre histories, which are of lower importance, are excluded from the study. Newspaper and magazine articles more difficult to access, forgotten in library archives and researches linked directly to the subject of "Resat Nuri Guntekin's dramatics" have been included in the bibliography.

Keywords: Resat Nuri Guntekin, Turkish literature, Turkish theatre, bibliography.

Giriş

Türk edebiyatı tarihinin en üretken ve en çok okura ulaşmış yazarlarından biri olan Reşat Nuri Güntekin, çoğunlukla romancı olarak anılmaktadır. Kendisi üzerine yapılmış araştırmaların birçoğu da merkezine yazarın romanlarını almaktadır. Ancak Güntekin romanın yanı sıra hikâye ve tiyatro türleri ile de ilgilenmiş, bu alanlarda oldukça zengin bir külliyatı Türk edebiyatına kazandırmıştır. Reşat Nuri'nin özellikle piyesleri, romanları ile bağlantılı ve yazın hayatının ilk tutkusu olması açısından önemlidir.

Telif, tercüme ve adapte piyesler kaleme alan Güntekin'in tiyatro ile olan bağı yalnızca piyes yazarlığı noktasında kalmamış, yazar eleştirmenlikten, edebî heyet üyeliğine tiyatronun birçok alanında söz sahibi olmuştur. Muhsin Ertuğrul ile olan yakın dostlukları onun Darülbedayi ile arasındaki bağı güçlendirmiş ve tiyatronun sorunları üzerinde düşünmeye sevk etmiştir. Birinci Dünya Savaşı yıllarında *Zaman*'da başladığı "Temaşa Haftaları" başlıklı yazılarında ve *Temaşa*, *Türk Yurdu*, *Nedim*, *Darülbedayi*, *Türk Tiyatrosu* gibi dergilerde yazdığı makalelerinde³ sahne ve oyuncu sorunlarından adapte ve çeviri meselelerine, tiyatronun devlet eli ile desteklenmesinin gerekliliğine kadar çeşitli konular üzerinde düşünmüştür. Ayrıca Reşat Nuri, Namık Kemal'in *Akif Bey* piyesini Muhsin Ertuğrul'un ricası üzerine düzenlemiş ve sahneye uyarlamıştır⁴.

Güntekin'in piyesleri Darülbedayinin sahneleyecek nitelikte telif piyesler bulamadığı yıllarda kaleme alınması yönüyle oldukça mühimdir. Buna rağmen yapılan araştırmalarda yazarın telif piyeslerinin listesinin net olarak verilmemiş olması, Reşat Nuri'nin piyesleri ile ilgili yapılacak çalışmalar önünde duran en büyük engellerden biridir. Esasen bu konu ile ilgili, Güntekin ve eserleri hakkında kaleme alınmış araştırmalarda çeşitli listeler bulunmaktadır. Ancak bu listeler arasında bulunan tutarsızlıklar ve birbirini takip eden hatalar, yazarın telif piyeslerinin tam listesinin yeniden hazırlanması gereğini doğurmuş ve bu çalışmanın ilk aşaması buna ayrılmıştır.

³ Bu makalelerin büyük bir çoğunluğu için bk. Güntekin, Reşat Nuri (1976). *Reşat Nuri Güntekin'in Tiyatro ile İlgili Makaleleri*. K. Yavuz (haz.). İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.

⁴ bk. Kemal, Namık (1958). *Akif Bey*. R.N.Güntekin (haz.). Ankara: Maarif Basımevi.

Reşat Nuri'nin piyesleri üzerine yapılacak çalışmaların önünde duran bir diğer engel ise, konu ile ilgili yapılmış çalışma ve eleştiri yazılarının savraklığıdır. Piyeslerin sahnelenmelerinin ardından yayımlanan eleştiri yazıları, dönemin süreli yayınlarının sayfalarında unutulmuştur. Oysa Güntekin'in piyesleri sahnelendikleri dönemde eleştirmenler arasında bazen ikililiğe yol açmış, bazen beğeni ile karşılanmış ancak her iki durumda da çokça konuşulmuştur.

Eleştiri yazıları dışında bu bibliyografya denemesinde, ağırlıklı olarak birinci derecede önem taşıyan kaynaklar sıralanmaya çalışılmıştır. Reşat Nuri'nin yaşam öyküsünü, sanatını kaleme alan çoğu araştırmacı, çalışmalarını içerisinde yazarın tiyatrocuya yönüne de değinmiştir. Ayrıca tiyatro tarihi kitapları içerisinde de Güntekin'in piyesleri ve onların sahnelenmeleri ile ilgili bilgilere ulaşmak mümkündür. Ancak bu eserlerin temel çıkış noktası "Reşat Nuri Güntekin'in tiyatroculuğu" olmadığı için konu ile ilgili araştırmalara esas kaynaklık etmemekte ve bu çalışma içinde yer almamaktadır.

Reşat Nuri'nin piyes yazarlığının ötesinde tiyatroya tutku ile bağlı olduğuna yukarıda değinilmişti. Onun bu tutkusu, en çok tiyatro ile ilgili makalelerinde, kendisi ile yapılan röportajlarda ve özellikle de ölümünün ardından kaleme alınan anılarda hissedilmektedir. Bu yazıların, Güntekin'in tiyatro ile kurduğu bağı göstermesi açısından alan araştırmacılarına katkı sağlayacağı düşünülmüş ve makalenin 3.4. numaralı başlığında bunların sıralanmasına gayret edilmiştir.

1.Reşat Nuri Güntekin'in Piyeslerinin Tam Listesini Veren Eserlere Mukayeseli Bir Yaklaşım

Reşat Nuri Güntekin'in piyesleri ile ilgili ilk bibliyografya denemesi 1957 yılında Baha Dürder tarafından yapılmıştır⁵. Türkan Poyraz ve Muazzez Alpbek'in çalışmaları da aynı yıl Baha Dürder'in *Varlık*'taki yazısından sonra yayımlanmıştır⁶. Her iki çalışmada da telif piyesler ile tercüme ve adapteler ayrı ayrı sıralanmış, bunlar da kendi içerisinde basılanlar ve basılmayanlar olarak ikiye ayrılmıştır. Ancak 1957 tarihinden itibaren Güntekin'in piyesleri basılmaya devam etmiş, böylece bu iki kaynaktan yer alan bibliyografyalar güncelliğini kaybetmiştir. Ayrıca iki kaynak arasında kronolojik tutarsızlıklar da mevcuttur. Metin And da *Türk Dili ve Türk Tiyatrosu* dergilerinde yayımlanan yazılarında⁷, yazarın tiyatrolarının künyesini vermiş ve piyesler ile ilgili kısa değerlendirmeler yapmıştır. 1972 yılında Sezai Güneş'in Prof. Dr. Mehmet Kaplan danışmanlığında hazırladığı bitirme tezi⁸ de yazarın telif piyesleri ve bu piyesler hakkında sahnelendikleri dönemde yazılmış eleştirileri vermesi açısından önemlidir. Bu sayılanlar dışında Güntekin'in biyografisini kaleme alan araştırmacılar da çalışmalarının başında yazarın piyeslerinin listesini verme yoluna gitmiştir⁹.

⁵ bk. Dürder, Baha (1957). "Müfettiş ve Tiyatro Yazarı Reşat Nuri". *Varlık*, 446: 11.

⁶bk. Poyraz, Türkan ve Muazzez Alpbek. (1957). *Reşat Nuri Güntekin'in Hayatı ve Eserlerinin Tam Listesi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

⁷ bk. And, Metin (1967). "Reşat Nuri Güntekin'in Cumhuriyet'ten Önceki Tiyatro Çalışmaları". *Türk Dili*, XVI(191): 847-851. And, Metin (1969). "Reşat Nuri Güntekin ve Tiyatro". *Türk Tiyatrosu*, 386: 30.

⁸ bk. Güneş, Sezai (1972). *Reşat Nuri Güntekin'in Piyesleri Tahlil*. Yayımlanmamış Mezuniyet Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

⁹ Bunların bazıları için bk. Yücebaşı, Hilmi (1957). *Bütün Cepheleriyle Reşat Nuri*. Yeni Matbaa, İstanbul.

Yukarıda bahsi geçen çalışmalarda Güntekin'in telif piyeslerinin eksik veya fazla gösterildiği tespit edilmiştir. Karşılaşılan bir diğer sorun ise bazen tercüme bir piyesin, telif eserler arasına dahil edilmesidir.

İki kaynakta *Kır Çiçeği* Reşat Nuri'ye atfedilen telif piyesler arasında anılmaktadır¹⁰. Eser müstear isimle yazılmıştır¹¹. Sezai Güneş bu ismi Selmâ Rüştü olarak okumuştur. Ancak kelimenin Selmâ Rüşdî şeklinde okunması da mümkündür. Hangi şekilde okunursa okunsun bu isim Güntekin'in bilinen veya sonradan ona ait olduğu ispat edilen müstearları arasında bulunmamaktadır¹². Bu müstearın Reşat Nuri'ye ait olup olmadığı meselesi gelecekte bulunacak başka belgeler ve çalışmalarla aydınlatılmayı bekleyen bir meseledir. Ayrıca 1926-1927 sezonunda Darülbedayide *Kır Çiçeği* adlı bir piyesin sahnelendiğini Refik Ahmet Sevengil *Türk Tiyatrosu Tarihi* kitabında kaydetmiştir (Sevengil, 2015: 825). Ancak Sevengil'in çalışmasında bu piyesin Bedia ve Ahmet Muvahhit tarafından Fransızcadan uyarlandığı belirtilmiştir. O dönemde farklı kişilerin aynı eseri tercüme veya adapte ettiği durumlar mevcuttur. Örneğin, Güntekin'in Georges Feydau'dan adapte ettiği *Bahar Hastalığı*, 1924 yılında *Tok Göz* gazetesinin 84. sayısında Hayreddin Tefvik imzasıyla tekrar tercüme edilmiştir (Güneş, 1972: 5). Almandan Fransızcaya, Fransızcadan Türkçeye çevrilmiş olan *Karanlık Kuyu* piyesini de önce Burhanettin Tepsi, *Şair-i Filmenam* adıyla repertuarına almış, 1921 senesinde ise aynı eseri Reşat Nuri *Karanlık Kuyu* adıyla Türkçeye çevirmiştir (Güneş, 1972: 6). Böylece Reşat Nuri'ye atfedilen piyes ile Bedia ve Ahmet Muvahhit'e ait olan piyesin mukayeseli bir şekilde okunması ve arada benzerlik bulunmadığı takdirde eserin Reşat Nuri'nin telif bir piyesi olduğunun söylenmesi daha sağlıklı bir yöntem olarak görülmüştür. Ancak Bedia ve Ahmet Muvahhit'in eserine ulaşamamış, bundan dolayı *Kır Çiçeği*'nin Güntekin'in telif bir piyesi olduğu kesin bir şekilde ispatlanamamıştır ve adı geçen piyes yazarın telif eserleri arasına şimdilik alınmamıştır.

Bazı çalışmalarda *Kızıl Şenlik* ve *Asker Dönüşü* piyeslerinin adı, telif piyesler arasında geçmektedir¹³. Ancak bunlardan *Asker Dönüşü*'nün, *Şair Nedim* dergisinde yayımlanmış bir "tekellümü hikâye" olduğu anlaşılmıştır. Bu hikâye daha sonra da Güntekin'in *Sönmüş Yıldızlar* adlı hikâye kitabının içerisinde basılmıştır. *İslâm Ansiklopedisi*'nde temsil tarihi 1925 olarak gösterilen *Kızıl Şenlik* ise basılı hâlde bulunmadığı gibi İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları arşivinde de yer almamaktadır. Ayrıca eser ile ilgili *Türk Tiyatrosu* dergisinde de herhangi bir kayda rastlanmamıştır. Özdemir Nutku *Darülbedayi'den Şehir Tiyatrosu'na* adlı çalışmasında *Kızıl Şenlik*'i Ferah Tiyatrosunda sahneleneceği duyurulan ancak sahnelenmeyen piyesler arasında göstermiş ayrıca piyesin telif değil, uyarlama olduğunu da kaydetmiştir (Nutku, 2015: 74).

Önertoy, Olcay (1983). *Reşat Nuri Güntekin*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Emil, Birol (1989). *Reşat Nuri Güntekin*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Taydaş, Nihat (2000). *Reşat Nuri Güntekin'in Oyun Yazarlığı*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları,...

Kanter, M. Fatih (2006). *Ölümünün 50. Yılında Belgelerle Reşat Nuri Güntekin*. İstanbul: İnkılâp Yayınları.

¹⁰ bk. Güneş, Sezai (1972). *Reşat Nuri Güntekin'in Piyesleri Tahlil*. Yayımlanmamış Mezuniyet Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü. bk. Çelik, Hüseyin (1996). "Güntekin, Reşat Nuri", *DİA*. C.14, s.307-309.

¹¹ Eser, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları Kütüphanesinde YZ_00751 demirbaş numarası ile kayıtlıdır.

¹² bk. Karaburgu, Oğuzhan (2006). "Reşat Nuri'nin Bilinmeyen Remiz ve Müstear İsimleri". *Türk Dili*, 660: 525-535.

¹³ Güntekin, Reşat Nuri (1976). "Önsöz". *Reşat Nuri Güntekin'in Tiyatro ile İlgili Makaleleri*. K. Yavuz (haz.). İstanbul: Millî Eğitim Basımevi. bk. Çelik, Hüseyin (1996). "Güntekin, Reşat Nuri", *DİA*. C.14, s.307-309.

Yol Geçen Hanı'nın ise verilen bibliyografyalarda telif eserler arasına alınmış olmasına rağmen tercüme bir piyes olduğu tespit edilmiştir. Bu piyesin ilerleyen günlerde sahneleneceği *Türk Tiyatrosu*¹⁴ dergisinde duyurulmuş olmakla birlikte piyes İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrolarında sahnelenmemiştir. Şehir Tiyatrolarının arşivinde Osmanlıca rika yazı tipi ile bir nüshası¹⁵ bulunan piyesin yine aynı arşivde yeni harflere aktarılmış şekli¹⁶ de bulunmaktadır. Bu nüshalarda yazarın Tristan Bernard, Türkçeleştirenin ise Reşat Nuri olduğu açıkça belirtilmiştir.¹⁷

2.Reşat Nuri Güntekin'in Telif Piyelerinin Tam Listesi

Reşat Nuri Güntekin'in bazıları yalnızca sahnelenmiş, bazıları sahnelendikten sonra basılmış telif piyelerinin sayısı yirmi dördü bulmaktadır. Bunların sekizi okullarda sahnelenmek üzere yazılmış mektep piyesleridir. *Gönül* adlı ilk telif piyesinden ise döneminde yazılan eleştiri yazılarından¹⁸ dolayı haberdar olunmuş, ancak metnin kendisine ulaşamamıştır. Aşağıda verilen listede eserlerin ilk baskı tarihi esas alınmış, basılmayanlar için ise sahnelenme tarihleri verilmiştir. Ayrıca basılmayan piyelerin buldukları kütüphane bilgileri de listede yer almaktadır.

2.1.Basılan Piyeler:

Güntekin, Reşat Nuri (1336).*Hançer*. İstanbul: Diken-İnci Neşriyatı Matbaası.

_____ (1338). *Eski Rüya*. İstanbul: Hüsn-i Tabiat Matbaası.¹⁹

_____ (1926). *Taş Parçası*. İstanbul: Ma'rifet Matbaası.²⁰

_____ (1931a) *Babür Şah'ın Seccadesi*. İstanbul: Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi. (Aziz Hüdaî'nin Diş Ağrısı adlı monoloğuyla birlikte basılmıştır.)

_____ (1931b) *Felâket Karşısında- Göz Dağı- Eski Borç*. İstanbul: Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi.

_____ (1935). *Hüllecî*. İstanbul: Devlet Basımevi.

_____ (1941). *Bir Yağmur Gecesi*. Ankara: Ulusal Matbaa.

_____ (1971a) *Tanrı Dağı Ziyafeti-Balıkesir Muhasebecisi*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.

_____ (1971b) *Eski Şarkı-Yaprak Dökümü*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.

¹⁴bk. Yy. (1949a). *Türk Tiyatrosu*, 222: 9. Yy. (1949b). *Türk Tiyatrosu*, 223: 9.

¹⁵ Rika metnin İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları Kütüphanesindeki demirbaş numarası YZ_00713'tür.

¹⁶ Yeni harflere aktarılmış metnin İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları Kütüphanesindeki demirbaş numarası OMB_01919'dur.

¹⁷ Yeni harflere aktarılmış nüshanın girişine, Zihni Küçümen 16 Ekim 1962 tarihinde "Modası çoktan geçmiş, çok eski ve çok kötü bir komedi. Hiçbir işe yaramaz" notunu eklemiştir.

¹⁸ bk. Ataç, Nurullah. "Gönül". M.B. Tayfur (haz). *Ataç'ın Tiyatro Yazıları*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Necmi, İ. (1923). "Gönül Piyesi Etrafında". *Vatan*, 40: 3.

¹⁹ Yazar tarafından düşürülen not ile birlikte Darülbedayi oyuncusu Eliza Binemeciyan'a ithaf olunmuştur:

Eliza Binemeciyan Hanım san'atınıza olan derîn hürmet ve takdîrlerimin nâciz bir nişânesi olmak üzere Eski Rûyâ'yı size ithâf ediyorum.

²⁰ "Taş Parçasını yazdığımın çok daha iyi oynayan sanatkâr arkadaşım Râşid Rızâ'ya ithâf ediyorum" notuyla Raşit Rıza'ya ithaf edilmiştir."

2.2.Basılmayan Piyesler:

Güntekin, Reşat Nuri (1923). *Gönül*.

_____ (1946). *Ağlayan Kız*. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları Kütüphanesi. Demirbaş Numarası: OMB_00078.

_____ (1956). *Bu Gece Başka Gece*. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları Kütüphanesi. Demirbaş Numarası: OMB_00315.

2.3.Mektep Piyesleri:

Güntekin, Reşat Nuri (1924a). *Ümidin Güneşi*. İstanbul: Orhâniyye Matbaası.

_____ (1924b). *Gazeteci Hırsız- Şemsiye Hırsız*. İstanbul: Orhâniyye Matbaası.

_____ (1928). *Bir Köy Hocası*²¹. Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi, İstanbul.

_____ (1931c). *Bir Kır Eğlencesi*. Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi, İstanbul.

_____ (1931d) *Ümit Mektebinde*. Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi, İstanbul.

_____ (1933a). *Vergi Hırsız*. Devlet Matbaası. İstanbul.

_____ (1933b). *İstiklâl*. Hakimiyet-i Milliye Matbaası, Ankara.

3.Reşat Nuri Güntekin'in Piyesleri Üzerine Yapılmış Çalışmalar

3.1.Kitaplar

Taydaş, Nihat (2000). *Reşat Nuri Güntekin'in Oyun Yazarlığı*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Topaloğlu, Yüksel (2017). *Reşat Nuri Güntekin ve Tiyatro*. İstanbul: Kesit Yayınları.

Güntekin, Reşat Nuri (1976) *Reşat Nuri Güntekin'in Tiyatro ile İlgili Makaleleri*. Yavuz, Kemal (haz.). İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.

3.2.Makale ve Eleştiriler

Adil, Fikret (1944). "Yaprak Dökümü'nün Ellincisi Münasebetiyle". *Tanin*, 4454-162: 4.

_____ (1946). "Ağlayan Kız". *Tanin*, 4454-1173: 5.

_____ (1951), "Tiyatro Edebiyatında ve Şehir Tiyatrosunda Hadise Eski Şarkı". *Yeni İstanbul*, 458: 5.

_____ (1957a). "Tanrıdağı Ziyafeti". *Yeni İstanbul*, 2599: 2.

_____ (1957b). "Bu Gece Başka Gece ve Şehir Tiyatrosu". *Yeni İstanbul*, 2647:2.

Akarsu, Sabri Günay (1970). "Balıkesir Muhasebecisi". *Milliyet*, 7955: 8.

---

²¹ Bu piyes 1927 yılında İzmir'de yayımlanmakta olan *Fikirler* isimli derginin 7. sayısında *Bir Köy Muallimi* adıyla tefrika edilmeye başlanmış, 1928'de Ahmet Halit Kitabevi tarafından *Bir Köy Hocası* adıyla basılmıştır. Eseri, 1973'te İnkılâp ve Aka Kitabevleri, *Bir Köy Öğretmeni* adıyla basmıştır.

- And, Metin (1967). "Reşat Nuri Güntekin'in Cumhuriyet'ten Önceki Tiyatro Çalışmaları" *Türk Dili*, XVI(191): 847-851.
- _____ (1968). Reşat Nuri Güntekin ve Tiyatro. *Devlet Tiyatrosu*, 43: 18-20.
- _____ (1969). "Reşat Nuri ve Tiyatro". *Türk Tiyatrosu*, 386: 30.
- _____ (1972). "Taş Parçası". *Devlet Tiyatrosu*, 54: 51-52.
- Arpad, Burhan (1957a). "Siyasî hiciv denemesi". *Vatan*, 5646:4.
- _____ (1957b). "Roman Yazarı Güntekin'in Son Piyesi ve Aslı". *Vatan*, 5693: 2.
- Asilyazıcı, Hayati (1965a). "Hüllecî". *Dünya*, 6301: 3.
- _____ (1965b). "Hüllecî". *Yön*, 100: 15.
- Ataç, Nurullah (2010). "Reşat Nuri Bey ve Eserlerine Dair". M.B. Tayfur (haz). *Ataç'ın Tiyatro Yazıları*. İstanbul: Dergâh Yayınları, s.56-61.
- _____ (2010). "Gönül". M.B. Tayfur (haz). *Ataç'ın Tiyatro Yazıları*. İstanbul: Dergâh Yayınları, s.66-72.
- _____ (2010). "Kayıp Aranıyor". M.B. Tayfur (haz). *Ataç'ın Tiyatro Yazıları*. İstanbul: Dergâh Yayınları, s.142-145.
- Ay, Lütfi (1944). "Yaprak Dökümü". *Ülkü*, 67: 22-23.
- _____ (1947). "Ağlayan Kız". *Sanat ve Edebiyat*, 7: 1,4.
- _____ (1954). "Tanrıdağı Ziyafeti". *Kültür Dünyası*, 10: 17-20.
- _____ (1956). "Büyük Kaybımız Reşat Nuri Güntekin". *Devlet Tiyatrosu*, 31: 5-6.
- _____ (1957). "Reşat Nuri'den Son Hatıralar". *Devlet Tiyatrosu*, 32: 6-9.
- _____ (1965a). "Hüllecî". *Milliyet*, 6161:6.
- _____ (1965b). "1 Piyes Gördüm". *Akis*, 152: 33.
- Ayvaz, Ülkü (1989). "Balıkesir Muhasebecisi" Ya Da Bir Oyunun Muhasebesi. *Hürriyet Gösteri*, 109: 27-28.
- Bayavr, Sabih Halim (1946). "Şehir Tiyatrosunda İkinci Telif: Ağlayan Kız". *Yeni Sabah*, 2976: 6.
- Birgin, F. (1946). "Ağlayan Kız". *Akbaba*, 143: 6,7.
- Buğra, Tarık (1953). "Balıkesir Muhasebecisi". *Milliyet*, 952: 3.
- Bürün, Vecdi (1944). "Yaprak Dökümü". *Tasviri Efkâr*, 5620-1263: 2.
- Cimcoz, Adalet (1946). "Dram kısmında Ağlayan Kız". *Tasvir*, 611: 4.
- Celaeddin, F. (1944). "Yaprak Dökümü". *Tanin*, 4454-134: 3.
- Coşkun, Nusret Safa (1943). "Şehir dram Tiyatrosunda Yaprak Dökümü". *Son Posta*, 4796: 4,7.
- Cumalı, Necati (1963). "Altın Yürekli Yazar. *Çalığışu*. İstanbul: İnkılâp ve Aka Kitapevleri, s. 5-8.
- Ediz, Hasan Ali (1946). "Ağlayan Kız". *Son Posta*, 5637+231: 5,6.
- _____ (1951). "Şehir Dram tiyatrosunda Eski Şarkı". *Son Posta*, 5637+1765:5.
- _____ (1953). "Şehir Komedi Tiyatrosunda Balıkesir Muhasebecisi". *Son Posta*, 5637+2430: 5.

- _____ (1957a). "Yeni Tiyatroda Tanrı Dağı Ziyafeti". *Son Posta*, 5637+3910: 5.
- _____ (1957b). "Bu Gece Başka Gece". *Son Posta*, 5637+3960: 5.
- Elliältioğlu (1944). "Yaprak Dökümü". *Vakit Gazetesi*, 9293: 5.
- Emin, Kemal (1920). "Hançer Dolayısıyla". *Temaşa*, 23-24: 6-7.
- Ercem, Orhan (1944). "Yaprak Dökümü". H.Yücebaş (haz.). *Bütün Cepheleriyle Reşat Nuri*. İstanbul: Yeni Matbaa, s.85-87.
- Ertuğrul, Muhsin (1944). "3Defadan 100 Defaya". *Perde ve Sahne*, 16: 3, 14,15.
- _____ (1956). "Reşat Nuri'ye İlk Mektup". *Devlet Tiyatrosu*, 31: 2-4.
- _____ (1957). "Reşat Nuri'ye İkinci Mektup". *Devlet Tiyatrosu*, 32: 2-4.
- Ezine, Celaleddin (1944). "Tiyatroculuk San'atı". *Tanin*, 4454-142: 5.
- Garan, Muvaffak İhsan (1946). "Dram Kısımında Güzel Bir Telif Komedi: Ağlayan Kız". *Vatan*, 1983: 5.
- Gerçek, Selim Nüzhet (1338). "Tiyatro-Sinema Hançer". *İleri*, 1540: 3.
- _____ (1944). " 'Yaprak dökümü'ne dair". *Verim*, 11: 3.
- _____ (1994). "Şehir Tiyatrosu Dram Kısımı, 'Yaprak Dökümü', Reşat Nuri Güntekin'in Telif Piyesi". E.Sevinçli vd. (haz.). *Eleştirmen Gözüyle Cumhuriyet Dönemi Türk Tiyatrosu Eleştiri Seçkisi 1923-1960*. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, s.161-164.
- Güntekin, Reşat Nuri (1954). "Tanrıdağı Ziyafeti Müellifi Diyor ki!". *Devlet Tiyatrosu*, 17: 7.²²
- _____ (1989). "İlk Göz Ağrılarım". *Argos*,16: 131-137.
- Güvemli, Zahir (1957). "Bu Gece Başka Gece". *Hafta*,15: 20.
- _____ (1969). "Şehir Tiyatroları Fatih Bölümünde Balıkesir Muhasebecisi". *Yeni Gazete*, 1733: 8.
- Hoyi, İbrahim (1943). "Yaprak Dökümü". *Yeni Sabah*, 2003: 2.
- _____ (1946). "Dram Kısımında Ağlayan Kız". *Son Saat*, 23.02.1946: 23.
- _____ (1957). "Yeni Tiyatroda Tanrı Dağı Ziyafeti". *Şehir*, 343: 2,5.
- İhsan, Hasan (1338). "Tiyatro". *Dergâh*, 26: 29.
- İleri, Selim (1989). "Diktatör". *Argos*, 16: 157-158.
- İmzasız (1922). "Taş Parçası". *Yarın*, 25: 3.
- İmzasız (1946). "Ağlayan Kız". *Marko Paşa*, 3: 3.
- İmzasız (1947). "Bir Komedi". *Alay*, 2: 3.
- İmzasız (1947). "Ağlayan Kız". *Varlık*, 319:2.
- İmzasız (1969). "Balıkesir Muhasebecisi" *Ses*, 44: 20.
- Kadri, Hafı (1944). "Yaprak Dökümü Piyesi ve Ortaya Çıkan Çok Acı Bir Hakikat". *İleri*, 20: 5.

²² Bu yazı, Kemal Yavuz'un *Reşat Nuri Güntekin'in Tiyatro ile İlgili Makaleleri* çalışmasında yer almadığı için burada anılmıştır.

Karaca, Osman Nuri (1953). "KOMEDİ KISMINDA 'BALIKESİR MUHASEBECİSİ' ". *İstanbul Ekspres*, 11 Ocak 1953: 3.

_____ (1965). "Hülleci". *Akşam*, 17043: 6.

Kayacan, S. İzzet (1935). "Tiyatro Tenkitleri-Hülleci". *Akşam*, 6159: 5.

Kazanoğlu, Abdullah Ziya (1957). "Reşat Nuri ve Tanrıdağı Ziyafeti". *Hafta*, 7: 23.

Küçümen, Zihni (1953). Şehir Tiyatrosunda "Balıkesir Muhasebecisi". *Yeni İstanbul*, 1124:5.

_____ (1956). "Oyun Yazarlığı Yönünden Reşat Nuri Güntekin". *Dünya*, 1717: 2.

MAG (1944). "Şehir tiyatrosunda YAPRAK DÖKÜMÜ". *Verim*, 10: 3, 4.

Milor, Oktay (1969). "Şehir Tiyatrosu Üsküdar Bölümünde Balıkesir Muhasebecisi". *Dünya*, 4535:6,7.

Necmi, İbrahim (1921). "Eski Rüya". *Vakit*, 1102:3.

_____ (1922). "Taş Parçası". *Vakit*, 1582:3.

_____ (1923). "Gönül Piyesi Etrafında". *Vatan*, 40: 3.

Onaran, Âlim Şerif (1981). "Reşat Nuri'nin Filme Çekilen Roman ve Oyunları". *Türk Dili*, 360:377-380.

Ozansoy, Halit Fahri (1920). "Hançer". *Temaşa*, 23-24: 3-6.

_____ (1965). "Fatih Tiyatrosunda Bir sanat Ziyafeti Hülleci". *Tercüman*, 1154: 5.

Örik, Nahid Sırrı (1947). "Ağlayan Kızlar". *Tanin*, 4454-1213: 4.

Özçelik, Tahir (1987). "Emek-sonuç Orantısızlığı: 'Hançer' İsimli Tiyatro Oyunu Üzerine". *Milliyet Sanat*,163: 44.

_____ (1989). Reşat Nuri'nin Tiyatro Yazarlığı ve Eleştirmenliği. *Hürriyet Gösteri*, 109: 29-31.

Rey, Ekrem Reşit (1946). "Şehir Tiyatrosu dram kısmında Ağlayan Kız". *Akşam*, 10106: 3.

_____ (1951). "Nedret Güvenç ve Eski Şarkı". *Akşam*, 11639:4.

_____ (1953). "Şehir tiyatrosu Komedi kısmında Balıkesir Muhasebecisi". *Akşam*, 12306: 4-11.

_____ (1957a). "Bu Gece Başka Gece". *Tercüman*, 656: 3.

_____ (1957b). "Tanrıdağı ziyafeti". *Tercüman*, 613: 3.

Safâ, Peyâmî (1336). "Reşâd Nûrî Bey ve Hânçer'i". *Tercümân-ı Hakikat*, 13077: 3.

Sait, Emin (1336R). "Hançer". *Servet-i Fünûn*, 1458: 14-17.

Sakallı, Fatih (2011). "Reşat Nuri Güntekin'in Balıkesir Muhasebecisi Adlı Oyununda Toplumsal Eleştiri". *Türkbilig*, 21: 173-182.

Sav, Ergün (1964). "Tanrı Dağı Ziyafeti". *Tiyatro Yazıları*. Anadolu Matbaası, Ankara, s.65-68.

Sedes, Selâmi İzzet (1944). "Yaprak dökümü Bünyesi Sakat, Telifi Zayıf, Mevzuu Basit Piyes". *Son Telgraf*, 2453: 2-4.

Siyavuşgil, Sabri Esat (1953). "Balıkesir Muhasebecisi". *Yeni Sabah*, 4956: 4.

- _____ (1957). "Yeni Tiyatroda Tanrıdağı Ziyafeti". *Yeni Sabah*, 6441: 2.
- Şener Sevdâ (1981). "Reşat Nuri Güntekin'in Oyun Yazarlığı". *Türk Dili*, XLIII(360): 370-377.
- _____ (1989). "Oyun Yazarı Reşat Nuri Güntekin". *Hürriyet Gösteri*, 109: 23-27.
- _____ (2007). "Yaprak Dökümü". *Oyunlar ve Gerçekler*. Dost Yayınları, Ankara, s.95-10.
- Tanpınar, Ahmet H. (2011). "Reşat Nuri ve Eserleri". Z.Kerman (ed.). *Edebiyat Üzerine Makaleler*. Dergâh Yayınları, İstanbul, s.457-462.
- Tevfik, Bahaaddin (335-336R). "Darülbedayideki Bir Temsîl: Hançer", *İleri*:852:3.
- Tilgen, Nurullah (1946). "Şehir Tiyatrosunda Ağlayan Kız". *Son Telgraf*, 3595:4.
- _____ (1953a). "Balıkesir Muhasebecisi". *Zaman*, 1279:4.
- _____ (1953b). "Şehir tiyatrosu Komedi Kısımında: Balıkesir Muhasebecisi". *Kadın Gazetesi*, 307: 3-7.
- Toker, Metin (1946). "Şehir Dram Tiyatrosunda bir komedi". *Cumhuriyet*, 8017: 2.
- Töre, Enver (2003). "REŞAT NURİ'NİN BİR AKTÜEL PİYESİ: HANÇER". *Türk Kültürü*, 479: 76-81.
- _____ (2006). "Romandan Yapılmış Bir Tiyatro Eseri: Eski Şarkı". *Türk Dili*, 651: 212-218.
- Ulunay, Refi Cevat (1943). "Mevsimin Telif Eseri: Yaprak dökümü". *Tan*, 2988: 4,5.
- _____ (1946). "Ağlayan Kız". *Yarın*, 599-38: 4.
- _____ (1951). "Dram Kısımında: Eski Şarkı". *Yeni Sabah*, 4993:5.
- _____ (1953). "Komedide Balıkesir Muhasebecisi". *Milliyet*, 965: 2.
- _____ (1957). "Komedinin Yeni Piyesi". *Milliyet*, 2420: 3.
- _____ (1965). "Hülleci". *Milliyet*, 6248: 2.
- Ünaydın, Ruşen Eşref (1920). "Hançer'in Temsili Münasebetiyle". *İleri*, 854: 3.
- Vassaf, Melih (1953). "Şehir Komedi Tiyatrosunda Balıkesir Muhasebecisi". *Gece Postası*, 4861: 2.
- _____ (1957). "TANRIDAĞI ZİYAFETİ". *Tan*, 4724-754: 2.
- Yalçın, Nilüfer (1954). "Tanrıdağı Ziyafeti". *Forum*, 2(14): 16.
- Yalman, Tunç (1951). "Eski Şarkı". *Vatan*, 3516: 5.
- _____ (1953). "Balıkesir Muhasebecisi". *Vatan*, 4160: 4,6.
- Yesari, Mahmut (1944). "Tiyatro Muharrirlerimiz Reşad Nuri Güntekin". *Perde Sahne*, 12: 5.
- Yüzüncü, Reşat Fevzi (1943). "Tiyatro Sinemama Rekabeti". *Son Telgraf*, 2432: 2.
- _____ (1944). "Eser". *Son Telgraf*, 2477: 2
- Yy. (1955). "REŞAT NURİ OPERET YAZIYOR". H.Yücebaş (haz.). *Bütün Cepheleriyle Reşat Nuri*. İstanbul: Yeni Matbaa, s.87-88.
- Ziya, Safveti (1922). "Türk Tiyatrosunda Taş Parçası". *Yeni Şark*, 187:3.

3.3.Tezler

Demir, Bilal (2017). *Tiyatro Yazarı Olarak Reşat Nuri Güntekin*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Güneş, Sezai (1972). *Reşat Nuri Güntekin'in Piyeleri Tahlil*. Yayınlanmamış Mezuniyet Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

Sustam, Demet (2017). *Reşat Nuri Güntekin'in Piyelerinde Sosyal Eleştiri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Zülfikar, Hayal (1979). *Reşat Nuri Güntekin'in Hançer, Hülleci, Yaprak Dökümü, Eski Şarkı, Tanrı Dağı Ziyafeti, Balıkesir Muhasebecisi Adlı Oyunlarında Tipler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

3.4.Anı ve Röportajlar

Arcan, Galip (1957). "Reşat Nuri için...". *Türk Tiyatrosu*, 304: 11.

Ay, Lütfi (1957). "REŞAT NURİ'NİN ÖLÜMÜ". H.Yücebaş (haz.). *Bütün Cepheleriyle Reşat Nuri*. İstanbul: Yeni Matbaa, s.206-207.

Baydar, Mustafa(1955). "Reşat Nuri Güntekin Anlatıyor". *Varlık*, 416: 5.

Dursunoğlu, Cevat (1956). "REŞAT NURİ GÜNTEKİN". H.Yücebaş (haz.). *Bütün Cepheleriyle Reşat Nuri*. İstanbul: Yeni Matbaa, s.131-133.

Enis, Reşat (1953). "REŞAT NURİ GÜNTEKİN NELERE GÜLDÜĞÜMÜZÜ ANLATIYOR". H.Yücebaş (haz.). *Bütün Cepheleriyle Reşat Nuri*. İstanbul: Yeni Matbaa, s.56-63.

Feridun, Hikmet (1957). "Reşat Nuri Nasıl Yazdığını Anlatıyor". H.Yücebaş (haz.). *Bütün Cepheleriyle Reşat Nuri*. Yeni Matbaa, İstanbul, s.12-16.

Gezgin, Hakkı Süha (2013). "Reşat Nuri". B. Ayvazoğlu (haz.). *Edebî Portreler*. İstanbul: Kapı Yayınları, s. 257-259.

Hançerlioğlu, Orhan (1957). "Reşat Nuri". *Varlık*, 445:5.

Meinecke, Max (1957). "R.Nuri Güntekin için...". *Türk Tiyatrosu*, 304: 11.

Nayır, Yaşar Nabi (1976). *Edebiyatçılarımız Konuşuyor*. İstanbul: Varlık Yayınları.

Ortaç, Yusuf Ziya (1960). *Portreler*. İstanbul: Yeni Matbaa.

Ozansoy, Halit Fahri (1957). "İki Dostumun Ölümü Karşısında". *Türk Tiyatrosu*, 304: 6-7.

Özcan, Handan (1943). "Niçin Tekrar Piyes Yazdım". *Perde Sahne*, 11: 3, 16.

Simavi, Sedat (1957). "Üstadla Konuşmalar Reşat Nuri Bey". H.Yücebaş (haz.). *Bütün Cepheleriyle Reşat Nuri*. İstanbul: Yeni Matbaa, s.38-42.

Tör, Vedat Nedim (1957). "TİYATROMUZUNALTIMIN ÇAĞI". H.Yücebaş (haz.). *Bütün Cepheleriyle Reşat Nuri*. İstanbul: Yeni Matbaa, s.159.

- Uysal, Sermet S. (1957). "Eşlerine Göre Ediplerimiz: Hâdiye Güntekin Bize Reşat Nuri'yi Anlatıyor". H.Yücebaş (haz.). *Bütün Cepheleriyle Reşat Nuri*. İstanbul: Yeni Matbaa, s.7-11.
- Ünaydın, Ruşen Eşref (1957a). "Bir Konuşma". *Türk Tiyatrosu*, 304:5.
- Ünaydın, Ruşen Eşref (1957b). "Reşat Nuri Güntekin'i Anarken". *Türk Tiyatrosu*, 304: 3-5.
- Yetkin, Suut Kemal (1957). "Reşat Nuri İçin". *Varlık*, 445:3.

Sonuç

Reşat Nuri Güntekin'in romanda kazandığı başarı, piyeslerinin ikinci planda kalmasına sebep olmuştur. Çağdaşları onu "tiyatro eleştirmeni, piyes yazarı" olarak tanımlarken günümüzde yazılan edebiyat tarihleri yazarın tiyatrocunun yönüne hemen hemen hiç değinmez. Onun piyes yazarlığının üzerine yapılmış müstakil çalışmalar son yıllarda artmış olmakla birlikte sayıca azdır.

Bu çalışma bağlamında Güntekin'in telif piyeslerinin tam listesi, daha önceki listeler güncellenerek ve düzeltilerek, ortaya çıkarılmış ve yirmi dört adet piyes tespit edilmiştir. Yazarın piyesleri 1920-1970 yılları arasında Darübedayide sahnelenmiş ve bu temsilleri devrin önemli tiyatro eleştirmenleri izlemiştir. O dönem gazeteleri, tiyatro tenkidine ayrı bir köşe ayırmakta ve oyun eleştirileri bu köşelerde yayımlanmaktadır. Bu makale kapsamında Güntekin'in piyeslerinin sahnelenmesinin ardından dönemin süreli yayınlarında yer alan yüz yirmi bir adet eleştiri yazısı tespit edilmiştir. Yazılar, çoğunlukla piyesin kısa bir özetinin verilmesinin ardından oyunun sahnelenmesine dair eleştirileri içerir. Dekor ve oyuncu bilgileri bu bölümlerde verilir. Bu yazıların edebî kıymetini ise piyeslerin Güntekin'in diğer eserleri ile karşılaştırılması oluşturmaktadır. Bazen sahnelenen piyesin dünya tiyatrosundan bir eserle karşılaştırıldığı da görülmektedir.

Reşat Nuri'nin tiyatro üzerine yazdığı makaleler, onun bu sanata verdiği değeri göstermesi açısından oldukça önemlidir. Bu yazılar Kemal Yavuz tarafından *Reşat Nuri'nin Tiyatro ile İlgili Makaleleri* başlığıyla yayımlanmıştır. Bu çalışmada Kemal Yavuz'un kitabına girmemiş bir makale tespit edilmiştir. Güntekin makalelerinde oyuncu ve sahne sorunundan oyun eleştirisine, devlet ile tiyatro ilişkisine kadar birçok mesele üzerinde durmuştur.

Anı ve röportajlar, Reşat Nuri ve tiyatro meselesinde ayrı bir öneme sahiptir. Bu makale kapsamında, merkezine Güntekin'in tiyatroya olan ilgisini konu alan on dokuz adet anı ve röportaj tespit edilmiştir. Bunlar, mensup oldukları türün doğası gereği ya yazarın yaşadığı dönemde ya da ölümünden kısa süre sonra kaleme alınmıştır. Güntekin'in ölümünden sonra *Varlık* ve *Türk Tiyatrosu*'nun hazırladığı özel sayılarda yazarın edebiyat çevresinden dostları onunla ilgili anılarını kaleme almışlardır. Yayımlanan anılarda Reşat Nuri'nin tutku derecesine varan tiyatro sevgisine özellikle vurgu yapıldığı göze çarpmıştır.

Mehmet Kaplan danışmanlığında İstanbul Üniversitesinde hazırlanan mezuniyet tezi, içerisinde Güntekin'in piyesleri ile ilgili eleştiri yazılarına yer vermesi nedeniyle bu makaleye oldukça büyük katkı sağlamıştır. Güneş, tezinde piyesler ile ilgili yapılan

eleştirilerden alıntılara da yer vermiştir. Hayal Zülfikar ise çalışmasında sınırlı sayıdaki piyesin yalnızca şahıs kadrosuna odaklanmıştır.

Sonuç olarak daha çok romancı olarak anılan Reşat Nuri Güntekin, özellikle nitelikli piyeslerin az olduğu II. Meşrutiyet tiyatrosuna büyük katkı sağlamıştır. Piyes yazmaya Cumhuriyet Dönemi'nde de devam eden Güntekin, yazdığı tiyatro eleştirileri ile de alanın önemli bir açığını kapatmak için çaba sarf etmiştir. Bu makale ile yazarın telif piyeslerinin tam listesi daha önce tekrarlanan hatalar düzeltilmeye çalışılarak verilmiştir. Onun piyeslerinin sahnelenmesinin ardından kaleme alınan eleştiri yazılarının çokluğu, dönemin tiyatro otoritelerinin kendisine verdiği değer ve tiyatro ile ilgili makalelerinde bu sanatın sorunları üzerinde kafa yorup çözümler araması tiyatroyu bir yan uğraştan ziyade hedef hâline getirdiğini göstermektedir. Bundan dolayı yazarın bu yönü üzerine yapılacak çalışmalar, onun edebî anlamda yol haritasını çıkartmada oldukça önemli gözükmektedir.

Kaynakça

- Ataç, Nurullah (2010). "Gönül", *Ataç'ın Tiyatro Yazıları*, (haz. Müberra Tayfur), İstanbul: Dergâh Yayınları, s.66-72.
- And, Metin (1967). "Reşat Nuri Güntekin'in Cumhuriyet'ten Önceki Tiyatro Çalışmaları", *Türk Dili*. S.191, s.847-851.
- And, Metin (1969). "Reşat Nuri Güntekin ve Tiyatro", *Türk Tiyatrosu*, S.386, s.30.
- Çelik, Hüseyin (1996). "Güntekin, Reşat Nuri", *DİA*. C.14, s.307-309.
- Dürder, Baha (1957). "Müfettiş ve Tiyatro Yazarı Reşat Nuri", *Varlık*. S.446, s.11.
- Emil, Birol (1989). *Reşat Nuri Güntekin*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Güneş, Sezai (1972). *Reşat Nuri Güntekin'in Piyesleri Tahlil*. Yayımlanmamış Mezuniyet Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Güntekin, Reşat Nuri (1976). *Reşat Nuri Güntekin'in Tiyatro ile İlgili Makaleleri*, K. Yavuz (haz.), İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Kanter, M. Fatih (2006). *Ölümünün 50. Yılında Belgelerle Reşat Nuri Güntekin*, İstanbul: İnkılâp Yayınları.
- Karaburgu, Oğuzhan. (2006). "Reşat Nuri'nin Bilinmeyen Remiz ve Müstear İsimleri", *Türk Dili*. S.660, s.525-535.
- Kemal, Namık (1958). *Akif Bey*. R.N.Güntekin (haz.). Ankara: Maarif Basımevi.
- Necmi, İbrahim (1923). "Gönül Piyesi Etrafında", *Vatan*, S.40: s.3.
- Nutku, Özdemir (2015). *Darülbedayi'den Şehir Tiyatrosu'na*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Önertoy, Olcay (1983). *Reşat Nuri Güntekin*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Poyraz, Türkan-Muazzez Albek (1957). *Reşat Nuri Güntekin'in Hayatı ve Eserlerinin Tam Listesi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Sevengil, Refik Ahmet (2015). *Türk Tiyatrosu Tarihi*. İstanbul: Alfa Yayınları.

- Sustam, Demet (2017). *Reşat Nuri Güntekin'in Piyelerinde Sosyal Eleştiri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Taydaş, Nihat (2000). *Reşat Nuri Güntekin'in Oyun Yazarlığı*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Yücebaş, Hilmi (1957). *Bütün Cepheleriyle Reşat Nuri*, İstanbul: Yeni Matbaa. Yy. (1949a). *Türk Tiyatrosu*, S.222, s.9. Yy. (1949b). *Türk Tiyatrosu*, S.223, s.9.